

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejemati, velja: Za celo leto 22 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke valjajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznauila (inserati) se sprejemajo in velja trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 239.

▽ Ljubljani, v torek 20. oktobra 1891.

Letnik XIX.

Škotje in katoličani.

Dan za dnevom se v liberalnih slovenskih listih napadajo naši škotje, strogo se kritikujejo in obsojajo njih določila. Prav s posebno silo in zlobo pa se ti listi zaganjajo v ljubljanskega prevzvišenega knezoškofa. Rišejo ga svojim čitateljem kot neprijatelja, kot izdajico naroda, ki je poprej jedine Slovence razdvojil, ki fanatizuje svojo duhovščino, odteguje jo „narodnemu“ delu ter hoče po vzgledu drugih dežel osnovati „strogo klerikalno“ stranko itd., „narodno“ pa potlačiti popolno po géslu: Kdor ni z menoj je proti meni.

Kaj naj porečemo taki zlebiti, sicer nikjer na svetu med omikanimi ljudmi navadni pisavi?

Pred vsem konstatujemo brez obzira na osebo škofovo, ozirajoč se samo na dostojanstvo škofovo, da so škofje kot nasledniki apostolov neposredno od Boga samega odločeni kot vrhovni pastirji katoliške cerkve, da jih je sv. Duh postavil, da vladajo cerkev božjo. Kot taki so vernemu katoličanu nedotakljivi in naredbam, katere škofje izdajajo v prespeh versko-nravnega življenja, klanjati se mora vsakdo brez-pogojno, ako neče biti le po imenu katoličan. To zahteva člen apostolske vere: Verujmo v sveto katoliško cerkev.

Tu pa nam je omeniti ugovora dandanes liberalcem in framasonom posebno navadnega. Da, mi katoliki smo podložni svojim škofom v verskih zadevah, a v političnih stvarih te pokorščine nismo dolžni, tu sme zastopati vsak svoje misli. Liberalci si pri tem držé reka: Divide et impera! In res je tudi mnogo sicer pošteni katoličanov, ki so toliko kratkovidni, da pritrjujejo temu načelu. — S pomočjo tega načela so si pridobili liberalci skoro po vseh deželah večino v postavodajalnih zborih in z njo neomejeno gospodarstva.

Vprašajmo se pa, da si to točno pojasnimo: Kaj pa je politiki, kaj dandanes namen javnemu političnemu delovanju? Namen mu je ohraniti v državi red, in redom državljanom zagotoviti napredovanje v duševnem in gmotnem oziru. — Kaj pa je državnemu redu varna in stalna podlaga? Ali morda policija ali bajoneti? Ali ni podlaga državnemu redu vernost in pravost podložnih. In o tem bi cerkev, bi škofje ne smeli govoriti? Ali ni torej ničeven ugovor: Vera nima s politiko ničesar opraviti? Koder vero in njene zastopnike odstranijo od politike, od javnega življenja, ondi gradé poslopje brez podlage. In to je uzrok, da po raznih liberalnih državah visi dandanes tako rekoč vse v zraku. Ni je skoro podlage, na katero bi se bilo vam opirati v nezgodah.

Vzlasti pa je ta ugovor ničeven v današnjih razmerah. — Dandanes so si prilastile države pravice, katere je nekdanj cerkev sama izvrševala. V pojasnilo temu omenim samo šolsko vzgojo. V politiki, v zakonodajnih zborih določajo se načela, sestavijo se zakoni, po katerih naj se vrši po vseh javnih šolah vzgoja mladine. In cerkev, škofje, katerim je od Boga neposredno izročena dolžnost, vzgojevati krščansko mladino, ti ne bi smeli v politiki nič govoriti, tem naj bi bilo vse jedno, kakšni poslanci naj se volijo v zakonodajalne zbornice.

A ne samo vzgojo otrok, tudi si prilastujejo države pravico, govoriti in odločevati o zakonu, o podlagi vsega družinskega življenja, med kristijani torej odločevati o enem izmed sedmerih zakramentov katoliške cerkve. Postave o civilnih zakonih po raznih državah so temu gotovo zanesljive priče. Tudi zakon spada torej v politiko. Ako pa politika z vero nima nič opraviti, tedaj cerkev, tedaj škofje niti o zakramentu katoliške cerkve nimajo besede! — Take posledice ima načelo, katero se vzlasti zadnji čas pogosto poudarja

po liberalnih listih in celó gospod Svetec je to pogubno načelo zagovarjal v „Novicah“, kar je jako pomenljivo in značilno za naše razmere.

V javnem življenju pa se razpravljajo tudi druga vprašanja, ki kakor zgoraj omenjene niso v neposredni dotiki z vero, to je vzlasti gospodarsko in v sedanjem času tudi narodno vprašanje. A tudi teh vprašanj ni mogoče drugače rešiti, kakor na podlagi krščanske pravice, modrosti in ljubezni, katerim podlaga pa je zopet vera. Vidimo torej, da vera, to je: spoznavanje naše odvisnosti od Boga in od njega postavljenih namestnikov, preveja kakor naše zasebno, tako tudi naše javno življenje.

V tem smislu piše tudi Leon XIII. v svoji okrožnici, govoreč o najvažnejših dolžnostih kristijanov, tako-le: Kar zadeva mejo pokorščine, naj nobeden ne misli, da pastirjem sv. cerkve in posebno rimskemu papežu se mora pokorščina skazovati le v tem, kar se šteje k verskim resnicam... Med dolžnosti krščanske se mora prištevati tudi ta, da se kristijani dajo voditi in vladati oblasti in vodstvu škofov in zlasti apostolske stolice.“ In pri vsaki priliki Leon XIII. katoličanom naroča, govoreč o javnem delovanju, naj se tesno oklepajo svojih škofov kot svojih od Boga jim danih vodnikov.

Proč torej z načelom: Vera nima nič opraviti s politiko! Trdimo rajši, kakor je govoril grof Brandis na občnem zboru gorenjevavstrijskega katoliškega političnega društva, veleč:

Moja politika je katol. vera, to sem vsikdar spoznaval, za to vsikdar delal in za to se bom trudil, dokler me Bog ohrani živega!

LISTEK.

Ponočni kralj.

Francoski spisal A. de Lamotte.

(Dalje.)

„Gotovo, da je naš učenjak popolnoma znorel“, dé točaj gospodarju; „že od jutra riše irski zemljevid ter ga zaznamuje z rudečimi križi in številkami!“

„Ubegi mož!“ odvrne gostilničar, „gotovo vé, da on v svojih studijah niti ne vé, da imamo nočranjo vojsko.“

„Saj še časopisov ni bral, ki jih je dobil.“

„Nesel mu bodem naše gori“, pravi gostilničar.

„God save you, Sir!“ pozdravi ga, ko vstopi.

„Tu vam prinesem časopise!“

„A!“ vsklikne Irvinghton in riše dalje.

„Mnogo novic je notri!“

Doktor molči.

„O'Brien se je vendar pokazal s svojo vojno!“

„A!“

„Da, pri Bentagh-u — a zmaga njegova ni bila sijajna!“

„Ali res?“

„Sevéda ne! Že tri mesece prej bahal se je, da ima 200.000 mož; a ko so prišle naše čete,

imel jih je le še 500, drugi so se stajali na solncu!“

„A!“

„In pri prvem naskoku so zbežali, kakor zajčki, da so se poskrili po luknjah; dobili so tri mrtve in nekaj ranjencev. Dillon je mrtev, O'Brien je izginil.“

„A!“

„Mac-Donal pa ga zasleduje; pravijo, da je bežal proti Urlingfordu, kjer imajo skrivališča. A Napier je z mnogimi drugimi zasedil in obkolil Thurles. Kaj pravite k temu?“

„Čudovito! Bazalti iz velike ceste orjakov imajo pentagonalno obliko; — oni v jugu pa se nahajajo v oktogenih.“

„Hm“, dé začuden krčmar; „dober večer, gosp. doktor! Ubogajte me, ležite v postelj in ne delajte toliko!“

„Lahko noč!“ odzdravi doktor.

„Sevéda je blazen“, mrmra Anglež, „a ta blazenost ni nevarna.“

„Da, ti se veselíš, da so premagani Irci“, govori sam pri sebi doktor; „le čakaj, v jednej tvojih postelj pozabil bom stekleničico, ki ti bo napravila kres, s katerim boš naznanjal svojo radost. Mi nismo še zadnje besede govorili z vami, gospodje Angleži!“

Druzega dne gre mimo gostilne žvižgajoč mož. Doktor se pokrije in gre doli.

„Danes ste vendar nehali delati“, dé laskavo gostilničar; „bal sem se, da vam ni dobro!“

„Zvršil sem nujno delo, zdaj se grem sprehajati, da mi bode obed bolje dišal.“

„Radosten sprehod, gospod!“

„Hvalo! Čez pol ure bodem nazaj.“ — Stopal je proti Cromwell-ovemu mostu; ob naslonu je slonel mož. Ta mu reče:

„Pričakoval sem vas. On je tu gori in vas čaka.“

„Sam?“

„Ne, 5 ali 6 jih je v globini.“

„V dveh urah pridem.“

Mož je odšel, doktor pa se je po isti poti vrnil v gostilno. Ravno je stopal mimo katoliške cerkve, ko ga glasen krik prebudi iz zamišljenosti. Ko se ozre, vidi mlado dekle bežati proti župnijskemu dvorecu. Spoznal je Zaliko, ona je bila zakričala.

Radoveden, kaj bi bilo vzrok deklinemu strahu, pristopi in vidi ob stebru novo prilepljen list. Oznanjal je v imenu vlade nagrado, ki jo bo dobil oni, ki bo zgrabil Petra Hadfielda, „kralja noči“, glavnega prouzročitelja požara v Rosescastle-u. 100 funtov šterlingov je bilo razpisanih na njegovo glavo. V zadnjih dveh vrsticah pristavil je škof Pinnacle, da dobi oni, ki le njegovo bivališče izdá, 25 funtov šterlingov.

Zamišljen in skrbau se je Irvinghton vrnil v gostilno. Nasproti gospodarju je bil prijazen, vesel.

Avstro-ogerski budget v teku 25 let.

Z letošnjim državnim proračunom praznuje avstro-ogerski dualizem svojo 25letnico. Sicer je v vsakem društvu običajno, da se v spomin 25letnega obstanka priredé slavnosti, ali se pa vsaj merodajni krogi dogodka spominjajo. V finančnem poročilu ne avstrijskega ne ogerskega ministra ni bilo slišati nobene besede o tem, in ker si ne moremo misliti, da bi bili dotični krogi pozabili ali pregledali ta faktum, moramo misliti, da se je to z namenom zgodilo, ker državni budget ni baš ugodna prilika za bodisi katero-koli slavnost. Sicer je gospodarsko stanje v teku zadnjih 25 let močno napredovalo, in blagostanje ljudstva se je izdatno pomnožilo; ali davki in potrebščine države tudi rastejo, in k starim davkom priraščajo vedno leto za letom novi. Če proslavljamo finančnega ministra, kateremu se je posrečilo napraviti ravnotežje v državnem gospodarstvu, moramo se pri tej priliki spominjati v prvi vrsti potrpežljivega davkoplačevalca, ki nosi tako težko od leta do leta vedno rastoče breme. Prebivalstvo dá vestno cesarju, kar je cesarjevega, ali država zahteva vedno več in tudi — dobi; kljub temu se je posrečilo vsaj za sedaj odpraviti skoraj stereotipni primanjkljaj prejšnjih državnih proračunov. Ali koliko časa bodo davkoplačevalci vzdržavali to breme? To vprašanje naj merodajni krogi dobro preudarijo, kajti številke, ti neizprosljivi sodniki, nam kažejo, da je že struna do skrajne meje napeta. Ako primerjamo številke proračuna iz leta 1867. s temi leta 1892, moramo se čuditi, kak velikanski razloček je med njima. Zadnji skupni proračun leta 1867. izkazal je dohodkov 407·3 milijona goldinarjev, potrebščin pa 433·9 milijona goldinarjev. Ogerski budget izkazuje potrebščin 395·3 milijona goldinarjev, torej samo za 12 milijonov manj kakor skupna država leta 1867. Skupni dohodki obeh državnih polovic znašajo za 1892. leto 980·5 mil. gld., torej za 573·2 mil. gld. več, kakor leta 1867. Jako zanimivo je povikšanje posameznih potrebščin v teku 25 let.

Potrebščina za l. 1892.

	Avstrija	Ogerska	Skupaj	
			1892	1867
			milijonov goldinarjev	
Dvor in kabinetna pisarna	4·723	4·723	9·446	5·127
Državni dolg	149·053	139·317	288·370	139·570
Finanč. ministerstvo	88·670	66·049	154·719	138·469
Vnanje ministerstvo in vojaštvo	104·474	43·641	148·115	81·150
Trgovsko in poljedelško ministerstvo	122·146	85·729	207·875	15·778
Pravosodje	21·673	13·523	35·196	9·762
Uk in bogočastje	23·271	8·781	32·052	4·393
Notranje ministerstvo	20·296	12·195	32·491	18·831

Kako so se gospodarske razmere države povzdignile, razvidi se iz tega, da ogerska polovica sama zá-se potrebuje sedaj ravno toliko, kolikor poprej skupna država, in iz potrebščin trgovskega

„Po zajutreku šel bom v gore, in mogoče je, da se ne povrnem, spišite mi torej račun.“

Nato se podá v svojo sobo. V prvem nastropju zagleda odprto sobo, v njej je stala postelja. Namehnil se je. Pet minut pozneje vrnil se je v prvo nadstropje, obesil potno torbico na kljuko, stopil v sobo, privzdignil žimnico na postelji — in urno zopet odšel.

Točaj mu je stregel. Doktor je bral časopise, zajutrkoval, plačal račun in odšel.

„Čuden človek res“, dejal je krčmar, „a čisto nedolžen, takih se ni bati!“ (Dalje sledi.)

Sprehodi po praški razstavi.*)

Napisal Tinetov Groga.

(Dalje.)

Ob levi zapadni ograji stojé dolga, na pol krita sedaj prazna poslopja, namenjena razstavi pitanih živalij, goved za rejo in pleme, praseta, ovaca, kurečine in tacega; prihodnja druga taka razstava ima b'iti, če se ne motim, koncem meseca septembra.

Najzanimivejši v tem oddelku pa so kmetijski stroji, uvrščeni po dolgih polkritih prostorih krog glavnega gospodarskega poslopja. Tu kakor v gospodarski razstavi sploh se je malo ali nič na zgodovino oziralo, ker zastarelo orodje malo zanima polje-

*) Ta popis je zaostal, ker je dotični naš g. dopisnik mejtem obolel. Op. ured.

in poljedelskega ministerstva. Koliko zakladov ima še naša država! Treba jih je le vzdigniti in umno porabiti v skupno korist prebivalstva. Koliko revščine in bēde bi se zmanjšalo, ko bi vojni minister vedno ne zahteval v namene vojaštva leto za letom na milijone goldinarjev več! Direktni davki zvišali so se od 122·5 leta 1867 na 208 milijonov gld. za skupno državo. Tobak od 58 milijonov na 133, kolki in pristojbine od 44·1 na 84 milijonov, vsi indirektni davki od 250 na 450 milijonov gld.!

Od leta 1868. naprej je bil naslednji razloček med dohodki in stroški v proračunu.

Uspesh.

leta	Avstrija	Ogerska
1868	+0·283	+5·067
1869	+22·713	+3·002
1870	+23·237	-11·553
1871	+10·651	-11·294
1872	+14·167	-11·309
1873	-12·380	-23·609
1874	-20·326	-19·788
1875	-7·038	-40·498
1876	-34·486	-31·260
1877	-27·348	-26·451
1878	-92·915	-27·063
1879	-60·154	-29·100
1880	-9·878	-19·916
1881	-37·310	-24·727
1882	-21·309	-26·261
1883	-25·234	-21·848
1884	-32·550	-17·177
1885	-4·882	-11·884
1886	-2·773	-14·054
1887	-38·090	-22·025
1888	-53·609	-12·443
1889	+11·139	-6·141
1890	+2·516	-0·509
1891	+3·522	+0·039
1892	+0·617	+0·013

V teh številkah leži vsa zgodovina zadnjih 25 let, gospodarskih izgedov židovske spekulacije, tej sledečega dolgoletnega propada naših financ in končno vendar-le zboljšanja. Mislimo, da nam ni treba podajati daljšega komentara navedenim številkam. Kdor le količkaj opazuje zgodovino zadnjih 25 let, mora priti do spoznanja, da si nemško-židovski liberalizem ni pridobil lavorik v državnem gospodarstvu in da nas Bog obvaruj, če pride ta zistem zopet na krmilo. S tega stališča je zanimiv pogled na finančno dōbo avstro-ogerske monarhije zadnjih 25 let.

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. oktobra.

Notranje dežele.

Državni zbor. Nekateri listi hočejo vedeti, da se budgetna debata začne že v četrtek. Pri generalni debati govorili bodo največ le govorniki

delca; vesel je, če se je novotarije, katera se je obnesla, oprijel in si novim trudapolno delo olajšal.

Mnogo je tu dreves za vsako zemljo, vkrberno, strmo, trdo, ilovnato, kamenito ali drugačno, mnogo bran, grabelj, vinskih stiskalnic in enakega, kar vse umni kmetovalec brez pouka koj ume rabiti. Dalje so tu, vsaka reč po večkrat: mlatilnice, rezalnice za slamo, take za repo ali korenje, žitne čistilnice, drugačne čistilnice za vse poljske pridelke, stroji, ki žitno zmes razločijo (ako je več žit skupaj vsejanih in omlačenih); vidi se tu: parovodno dro, katero se po Češkem mesto živine že na mnogih krajih rabi za oranje večjih njiv, domači mlinci, stroji za phanje (za kar imamo pri nas stope), stroj, ki mleko dela, stroj, ki travo kosi, in drugo. Tu so tudi stroji, katerih mnogo slovenski poljedelec po namenu ali imenu še ne pozna, kakor stroj za trošenje gnoja, drugačen za trošenje umetnega gnoja, za sejanje repe, drugačni sejalci za druga semena, celó stroj, ki zna pleti in krompir kopati, in več enakih. Večina teh so tako rekóč narodne iznajdbe in nekatere teh bodo tudi v mejnarodni promet s češkim imenom vstopile. Ameriški farmer bo de z „ruchadlom“ (iznajdba bratov Veverka), ruski mužik z „obratnikom“ (iznajdba Šimandlova) oral, laški colono z „bertel-om“ (me po izumitelju Bertel-u) repo sejal itd.

A domači poljedelec zanima se tudi očividno za napredek v svojem poklicu; vidi se po razstavi trope

manjših frakcij. Velike stranke bodo baje po svojih govornikih le izjavile, da se položaj bistveno ni premenil od zadnje budgetne debate in torej ni nobenega pravega povoda za nova politična razpravljanja. To je seveda le pretveza, ker se nekateri bojé, da bi se položaj za-nje neugodno ne pojasnil. Posebno seveda grofu Taaffeju ugaja sedanji politični položaj, ko nema reki bi, skoro nobenih nasprotnikov. Nemcem je pa tudi ugodno, ker njih narodne pravice so že zagotovljene, ali za nas Slovane je drugače, ker se moramo še boriti za narodni obstanek svoj.

Ogerska. V ogerskem državnem zboru sta se že stavili dve interpelaciji o imenovanju novega primasa. Liberalci bi radi nadškofa Samasso, ki je precej liberalen in zlasti pa prijenljiv vladi, kar je že pokazal pri neki priliki. Govori se, da je cesar, oziroma kralj, že bil predložil svetemu Stolu škofa Hydossyja za primatsko mesto in so ga v Rimu tudi potrdili. Sedaj se je pa ogerska vlada, ki hoče na vsak način Samasso za primasa, vmešala v to stvar in preprečila, da se imenovanje še ni razglasilo. Pomenljivo je, da se za Samasso vlečejo tudi nekateri kalvinski duhovniki in se je zanj izrekel tudi pravoslavni metropolit. Ti nekatoški elementi pač neso poklicani, mešati se v čisto katoliško-cerkveno zadevo.

Vnanje države.

Sveti Stol. Papež bo de v posebni okrožnici katoliškemu svetu pojasnil izgrede proti francoskim romarjem v Rimu in pa neznosno stanje papeštva v sedanjih razmerah. Vodje francoskih romarjev so pa v spomenici natančno pojasnili dogodke v Rimu in dokazali, da so izgrede prouzročili liberalci. To se jasno vidi tudi iz izjav liberalnih listov, ki so že dolgo poprej hujskali. V tej spomenici, ki se je razširila po vsej Franciji, se očita francoski vladi, da ni storila svoje dolžnosti. Bila bi se morala potegniti z vso odločnostjo za francoske romarje.

Rusija. Znani ruski pisatelj V. S. Solovjev v poslednji številki „Severnega Vjestnika“ hudo graja rusko družbo, da je tako malo storila za stradajoče. Če tudi se je že naprej vedelo, da bo de glad, pa vendar ni mislila na pomoč. Pred zadnjo rusko-turško vojsko so se velike svote nabrale za balkanske Slovane, za domače stradale se pa nič ne stori, če tudi bi bilo poslednje desetkrat važneje, nego je bilo prvo. Turškega izesa ni zakrivila Rusija, torej tudi v tem oziru ni imela nobene dolžnosti. Sedanjega glada je pa kriva ruska družba samo, ker se premalo stori v fizičnem in duševnem oziru za ruskega kmeta. Le na druge stvari se gleda. Sploh bi bilo za Rusijo bolje, ko bi se bolj zanimala za domače stvari in se manj mešala v tuje. Te besede ruskega učenjaka sevēda marsikomu neso prijetno donele na ušesa.

Rusija in Nemčija. Govori se zopet, da pride car v Berlin. Sedaj to jako odločno trdi „Correspondance Russe“. Nekoliko to vest potrjuje to, da je ruski minister vnanjih zadev prišel v Wiesbaden, kjer bo de počakal, če ga morda k temu shodu povabijo v Berlin. Pomislikov zaradi Francije car sedaj nima toliko, kakor še pred nekaterimi tedni. Rusko posojilo se je v Franciji že spečalo in to je pa za Ruse bila glavna stvar, da francoski kapitalisti ne bodo delali kake sitnosti. Seveda se že v kratkem lahko dementuje novice o nameravanem prihodu carjevem v Berlin, kajti oficijalna naznani sedaj še ni nobenega.

(Dalje v prilogi.)

kmetovalcev iz posameznih vasi, skupno ogledovati te znamenitosti, izvedenec pa jim nepoznano razlaga in tolmači, marsikateremu priprostemu zemljaku se pozna na obrazu, da večino tega že dobro pozna. Gotovo bi bilo velike koristi, da bi si mogli naši poljedelci kolikor mogoče v obilnem številu to izložbo ogledati. Zelo me je veselilo videti po razstavi mnogo zastopnikov slovenske duhovščine, mnogo tudi družega slovenskega razumnštva, zlasti učiteljev, a žal mi je bilo, da slovenskega oratarja skoraj ni bilo vmes, ali k večjemu le kak posameznik.

IX.

Skoraj ravno sredi spodnje polovice razstavinega prostora stoji poslopje, za obrtnijsko palačo najznamenitejše, tudi največje, to je strojevena dvorana. Ta razstava, kateri namen je, dokazati, da je tudi strojstvo, to je izdelovanje strojev (mašinstvo) na najvišji stopinji, katero je do danes mogoče doseči in da se je ta namen dosegel, temu bodi v dokaz, da prijatelj in sovražnik priznavata, da razstava strojev ni bila mej dosedanjimi (izvzemši pariško 1889. leta) nobena le približno enako popolna in dovršena, tudi svetovna dunajska 1873. leta še ne. To se pravi: vsa domača obrtnija je tako razvita, da redi sto in sto tovarn, ki le stroje raznim obrtom izdelujejo, zraven pa tiste tudi vnanjim državam izvažajo. Od kod to?

Prčele so se železnice graditi, sladkorski obrt

Nemčija. Bismarck se še vedno ni sprijaznil s sedanjim svojim položajem. V svojem glasilu še vedno iztresa svojo jezo, da so ga odstranili. Poslednji čas se je zopet razpravljalo vprašanje, zakaj je odstopil knez Bismarck. „Straas. Post“ je o stvari tako sporočala, da je vsega kriv kancelar sam. Hamburško Bismarckovo glasilo je na to jako pikro odgovarjalo. Iz tega odgovora je pa vendar le to jasno, da je cesar kancelarja prisilil, da odstopi. Celó opetovalno ga je pozval, da naj vloži ostavko. Kaj je prouzročilo tako nasprotje mej cesarjem in Bismarckom, tega pa iz Bismarckovega organa ne moremo prav posneti.

Turčija. Albancem hočejo odvzeti orožje, pa le kar ga je nove sisteme. Stare puške pa jim bodo pustili. S tako polovičarsko naredbo pač vlada ne bo dosegla, če bi se tudi izvela.

Južna Amerika. Neredom v Uruguay-u bile so povod slabe finančne razmere, kajti finančni minister je že dal svojo ostavko. — V Argentiniji je pa sedaj vse zmedeno. Ministerstvo je dalo ostavko. Ministerska kriza bo pač še postrila že itak težavne razmere. Evropski finančni svet, ki ima velike kapitale v južno-ameriških zadolžnicah, je v vednem strahu. Zgube so gotove, prej ali slej.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 19. oktobra. Lep dan je bil, torej si mislim: Prijatelj, porabi čas počitnic in pojdi tja v kranjski Isej z novo železnico; ogledaš si jo in pogledaš tudi kranjski Wörishofen. Rečeno, storjeno. Na kamniški železnici je zlasti ob nedeljah kaj živo. Kamnik in Domžale zelo vlečejo Ljubljance; marsikateri dovtip pade o lokalni železnici, a jeden je imel najbolj prav, rekoč: „Imajo jo, pa je konec. O dolenski je že trideset let govorica, a še danes je ni.“

Naravnost povém, da me je v Kamnik vleklo najbolj novo vodno zdravišče po načinu Kneippovem. Torej se ne zmešim dosti za druge izletnike, marveč naravnost jo udarim v kopališče. Tamkej najdem mnogo znancev iz domače dežele, a tudi iz sosedne Štajerske, ki so prišli iskat ali utrdit si zdravje. Zdravnik pri kopališču je neki dr. Adalb. Kupferschmied, navdušen Kneipp-janec, ki je jako postrežljiv in prijazen.

Izvedel sem, da je bilo to leto že blizu sto bolnikov tukaj, ki so ali popolnoma ozdraveli, ali pa se jim je vsaj zboljšalo zdravje; drugi pa še domá nadaljujejo zdravljenje po zdravnikovem navodu. Govoril sem z mnogimi bolniki in vsi so vneti za kneippovanje. Praviyo, da zlasti bolezniki v nogah in v želodecu se kmalu umaknejo, ako se človek pametno zdravi.

Kneipp ima pač mnogo čestilcev, a včasih ne dosežejo tega, kar bi radi, ker se vmivajo in oblivajo, ko jih zebe ali se mrzli in se ne počutijo dobro; taki pripravijo kneippovanje ob ves kredit. Da more človek reagirati, treba je, da rabi vodo vselej ves gorek, če tudi poten. Iz tega je razvidno,

se je na nepoznano višino povzdignil, posebno pa kopanje naenkrat zaslovelega češkega premoga, in vse to skupaj je tudi strojstvu, kroni obrtov, na noge pomagalo.

Že preje, okrog 1860. leta se je mnogo, posebno strojev za sladkorjeve tovarne, železniških vagonov, rudarskih in drugih strojev izvažalo posebno na Francosko in Rusko; od tod morda tudi izvira nekaj onih simpatij, katere, kakor se vidi, te dežele med seboj vežejo, — sicer prozaično, toda utemeljeno s starim znanstvom in denarjem. Od takrat do danes se je, kakor rečeno, ta obrt tako povzdignil, da znaša ves promet v izdelanih strojih po 18 milijonov goldinarjev na leto; od tega pride blizu petina na izvažanje v skoraj vse evropske dežele in in tudi izven Evrope. Toda od samega modrovanja ne bomo ničesa videli, pojdemo torej v strojevno dvorano.

Pred nami stojita podolgač od vhoda do konca dvorane dve dolgi vrsti parnih strojev, kolesa zaganjači so jim večinoma tako ogromna, da bi segala čez prvo nadstropje navadne hiše, dasi je os pri tleh, torej spodnja polovica nevidna. Silna teža železja mora to biti, menil bi, da se ganiti ne more, in vendar vse teče kakor peresce tako lahko, večidel tako naglo, ko blisek. Kotlom so za stroje v tej dvorani razstavljene od zadaj posebno poslopje zgradili (kotlarno), od koder je sem sopar po cevih napeljan.

kako potrebno da je, prej ko se človek začne oblivati, da vpraša modrega zdravnika, kako in kaj.

Dosedaj jih je mnogo šlo v daljni Wörishofen. Stalo je potovanje mnogo denarja in truda, a sedaj imamo napravo in večjega zdravnika v deželi. Posrečilo se mu je že marsikaj. Neka deklica, ki ni nič več videla in je v Ljubljani zamán iskala zdravja, spregledala je tukaj in malodane popolnoma ozdravela. Druga Štajerka ravno tako obolela šla je zdrava domov že začetkom meseca septembra. Zanimarijeni katari v očeh se torej prav dobro zdravijo z vodo. Zadnje dni pa je prišla iz Gornjega Grada dekle, ki ima na obrazu velik „lupus“, zoper katerega se je doslej zamán upiral dr. Koch. Kamniško zdravišče pa je že toliko doseglo, da se rana in oteklina vidno in znatno manjšata in „lupus“ nič več ne raste. Bilo je tukaj že več gg. duhovnikov iz Štajerske, ki so tukaj našli, kar so iskali; jeden popolno zdravje, drugi krepilni spanec, kojega je že dolgo pogrešal.

Tudi kmetskega stanú jih mnogo prihaja. Moj Bog, bolezniki toliko, vsak išče zdravja, kjer more; nič pa ni naravnajše, kot zdravljenje z vodo.

Večini bolezniki je kriva zastala kri vsled dolgotrajnega sedenja, neprilicne oprave itd. Živila so dostikrat pokvarjena, ali po umetni kuhí želodecu škodljiva. Oče Kneipp pa stoji ravno na tem-le stališču: Živila naj bodo priprosta, zdrava, tečna, narava naj se potrebno utrjuje in voda naj našo naravo zopet oživi, kri v tok spravi, potem pride zdravje samo ob sebi.

Prepričan sem, da kamniško zdravišče ima veliko prihodnost. Želeti je le, da posestnik zdravišča vse stori, da bo bolnikom ob vsakem času mogoče zdraviti se, da zlasti prav blizu zdravišča ustanovi dobra, kurjena stanovanja za hudo bolne, kateri se do sedaj niso mogli sprejemati, ker zanje je treba bolj obširnih priprav. Torej kdor je rekel A, naj reče še B. Prepričan sem, da se bo to zgodilo, saj jetos je bil še le pričetek, vsa stvar je še le v zibelki. Mnogo se je storilo že v zadnjem času. Lastnik kopališča je sklenil kopališče kuriti. Tam, kjer dobé bolniki razne „lije“, tam je sedaj pošteno zakurjeno.

Tudi dobé bolniki sedaj blizu kopališča različna kurjena stanovanja po jedno sobo ali več sob za cele družine. Narejeno je tudi šetališče (Wandelbahn), ki je pokrito tako, da se bodo bolniki mogli sprehajati tudi v gradem vremenu. Šetališče je dolgo nad sto metrov, tik njega je pa prostor za boso tekanje po rósi ali svezem snegu, kadar pade. Nekaj je torej že storjenega. Glavna stvar je pa, da vsaj za hudo bolne je pod jedno streho s kopališčem pripravno stanovanje, ob hladnem vremenu kurjeno, potem bo zdravniku mogoče sprejeti tudi bolnike s zastarelimi boleznimi, imel jih bo lahko vedno pred očmi, kar je za zdravljenje velike važnosti.

Upam, da pride na pomlad prav mnogo zdravja potrebnih. Treba bo torej Kamničanom skrbeti, da

Vsi ti stroji pomenijo, ali bolje so več tisoč konjskih sil, ker med temi je en sam (od praške družbe na akcije, prej Ruston & Comp. razstavljen) 500 konj močan, manjših pa 200 do 400 konjskih sil je pa vse polno. Med temi je tudi parna vodna pritiskalka (pumpa), ki oskrbi žarečemu vodometu sile; dalje je vmes stroj dvigalec, kakoršen se morda tu pa tam tudi po Slovenskem najde, za hotéle in večje zavode; tako lahko teče, če zamižiš, da ne čutiš, da se kviško pelješ, in hipoma si pod stropom. Za vse te stroje so vseskozi domačini patente pridobili. Vmes je tudi parni stroj, ki v steklo vžiga grbe, napise, slike in drugačne okraske, tudi vidiš tu izvirno češko iznajdbo „heureka“, jekleni valjar za mlino, ki leta in leta melje, ne da bi se najmanje obrabil (patent Prokopove vdove) in sto drugih strojev; ko bi vseh teh le imena naštel — po pravici povedano, jih sam ne vem — bi se ti, potrpežljivi bralec, gotovo pred očmi motilo, n. pr. parni compund-stroj, chaping-stroj, condensator, extincteur, hydronetta, tourenzal, annihilator, fescastroj, diferencijalna sesalka, centrifugalni razrejevalec, tarar, refrerant — no, da se kdo ne zboji, recimo raj, in tako dalje. Ob stenah sila dolge dvorane, krog in krog vrtečih se strojev pa so nakopičeni izdelki strojevih posameznih delov, cevij, zapiralecev, ventilov, kljuk, okvirjev, včasih masivni kupa železja, ko stolp, da se je kar čuditi, da se tla ne uderó. (Dalje sledi.)

se pripravijo dobra pa po ceni stanovanja, da se sploh tujcem postreže v vsaki zadevi.

Kamničani! Zdaj je pripraven čas, ne zamudite ga! Vsi faktorji so tukaj, da postane Vaše prijazno mesto slovito zdravišče. Železnica lajša pot, bistre vode v izobilici, kopališče s zdravilnim osobjem tu, narava krog in krog tako krasna, da jo tujci, ki daleč po svetu hodijo, občudujejo; treba je, da tudi Vi od Vaše strani vse ukrenete, kar bo tujcem in bolnim lajšalo in prijetno delalo bivališče, in upam, da bomo imeli v kratkem dobro vrejen kranjski Wörishofen.

Iz Trnovega na Notranjskem, 17. oktobra. V sredo, dné 14. t. m., se je bilo zbralo v Trnovem vse duhovenstvo trnovske in tudi nekaj gospodov sosedne postojinske dekanije. Vršila se je ta dan dekanijska konferenca, pri kateri ste se dve važni vprašanji duhovnega pastirstva obravnavali. Po končanem zborovanju je čast. g. košanski župnik blagoslovil naše novo župnišče, katero je bilo nedavno dogotovljeno. Pred par dnevi se je bil gosp. dekan v svoje novo stanovanje preselil. Zares krasno poslopje dviguje se zdaj na mestu, kjer je še pred poivico leta stala stara in slaba hišica. Dne 20. avgusta 1702 je bil silen požar uničil duhovsko hišo, in iz razvalin so sezidali in priredili župniku stanovanje.

Slaba je bila hiša že iz početka, da v teku časa je postala še slabejša ter razvalini podobna. Prejšnji župniki, posebne rajniki Grašič in Strucelj, so hišo krpali in popravljali vsaj toliko, da je bilo mogoče v njej stanovati. Vedna želja njihova je bila, postaviti novo, primerno poslopje. Mnogo denarja so snedle komisije in obravnave; pa stvar je vendar na mestu ostala in hiša na pol podrtja je vedno stala.

Sedanji dekan velečast. g. J. Vesel je postavil po mnogem trudu novo župnišče, tako lepo in solidno izdelano, da jih je gotovo malo takih v naši škofiji. Delo je izvršil v jako kratkem času — pričelo se je o sv. Juriju — in v splošno zadovoljnost stavbeni mojster g. Filip Zupančič.

Praznovanje svojega godú je g. dekan odložil do časa, ko se bo v novo stanovanje preselil; zatorej so se góstje pri obedu tudi njegovega imen-dneva spominjali.

V gorki besedi mu je g. župnik košanski v imenu pričujočih gospodov in v imenu vseh trnovskih faranov željo izrazil, da bi čvrst in zdrav dolgo prebival v lepem poslopju, katero je po velikem trudu in naporu srečno postavil, ter še dolgo deloval v prid in dušno korist veliki duhovniji trnovski.

Letino so ljudje večinoma popravili, ter so z letošnjim pridelkom še precéj zadovoljni. „Hvala Bogu, da je tako, še tega nismo pričakovali pri tolikih vremenskih nezgodah,“ slišimo pogostoma kmete govoriti.

V Trnovem je bilo nekaj slučajev vročinske bolezniki ali legarja. Vendar se bolezen do sedaj ni dalje razširila, in upamo, da nas bo Bog te grozne in nevarne kužne bolezniki obvaroval. X. Y.

Občni zbor „Glasbene Matice“ dné 10. oktobra 1891.

Kakor smo že ob kratkem poročali, imela je „Glasbena Matica“ minolo soboto svoj redni občni zbor. Društveni predsednik g. Frau Ravnikar je pozdravil došle člane tako-le:

Slavni občni zbor! V raznih krajih mile nam Slovenije slišali so se v poletniški sezoni o priliki osnove kakšnega pevskega društva ali pri kaki drugi slovesnosti naukušeni govori, poudarjajoč veliko važnost narodnega petja in glasbe za kulturni razvoj naroda našega, za probujenje narodne zavesti. Ko bi iz teh govorov posnel le nekatere stavke, splé bi si krasen venček govorniških cvetic in gotovo vem, da bi Vam segel ž njimi do dna duše. Ker pa tudi vem, da v Vaših srcih plamté isti misli, da se vsi z menoj vred ne umaknete niti za las od svojih idealnih nazorov, ne gledé niti na levo, niti na desno, Vas s temi premišljevanji ne bom dalje mučil, temveč bom le na kratko omenil, da je ves slovenski svet z velikim veseljem pozdravil osnovo samostojnega moškega pevskega zbora v okviru „Glasbene Matice“, Sprejmite klic: „Čast in hvala odličnim osnovateljem“, naj Vas spremlja topla želja, da ta zbor процvita in se uspne do one višine, do katere so se ž njim uspele naše nade.

Ze za letošnji zimski čas imate lepo priliko odzvati se častnemu vabilu naše čitalnice, matere vseh narodnih društev, še večjo nalogo pa boste imeli prihodnje poletje, če se otvori deželna razstava. — Tu omenim tudi našega učnega zavoda, ta se širi in širi, da nam je dela čez glavo, in to vkljub vsem težavam in nedostatkom, ki se nam skoraj z vsakim korakom nasproti stavijo. Zahvaliti se je za ta napredek, seveda v prvi vrsti, našemu vrlemu odboru, našemu učiteljstvu in učencem samim, ki se vsi složno in vzajemno podpirajo. Naš zavod in naše društvo je res v čast Slovincem, dokaz temu neštevilno dopisovanje in želje, katerim vsem ustrezati je skoraj nemogoče. Ne smem zamolčati, da gre našemu časnikarstvu najtoplejša zahvala za toliko ljubeznjivost, s katero je v svoje predale prevzelo vse naše izjave. Druge podrobnosti slišali boste iz poročil tajnika in blagajnika.

Vas pa, prečastita moja gospóda, koncem svojega nagovora srčno pozdravim do srečnega svidenja v prihodnjem letu. Na zdravje!

Na to je čital tajnik g. Jos. Paternoster naslednje poročilo:

Pri zadnjem občnem zboru dné 16. oktobra 1890. leta voljeni so bili v odbor „Glasbene Matice“ nastopno imenovani gospodje:

A. V Ljubljani bivajoči: Fran Ravnikar (predsednikom), dr. vitez Karol Bleiweis, Frančišek Drenik, dr. Andrej Ferjančič, Anton Foerster, Ivan Krulec, dr. Danilo Majaron, Josip Nolli, Josip Paternoster, Anton Svetek, Vojteh Valenta, Ivan Vencajz in Andrej Žumer.

B. Zunaj Ljubljane bivajoči: Danilo Fajgelj, Simon Gregorčič, Anton Starec, Frančišek Sušteršič in Janko Zirovnik.

Novoizvoljeni odbor konstituiral se je v seji dné 25. oktobra 1891 nastopno: Podpredsednikom je bil izvoljen gosp. dr. vitez Bleiweis, tajnikom gosp. Paternoster, blagajnikom gosp. Krulec, šolskim nadzornikom gosp. Vencajz in knjižničarjem g. Gerbič.

V artististiški odsek izvoljeni so bili gg.: Gerbič, Nolli, Svetek, Valenta, Vencajz; v šolski odsek pa gg.: Vencajz in učitelj.

Že v svojem lanskem poročilu omenil sem, da je odbor sklenil praznovati primernim načinom tri-stoletnico smrti našega rojaka in izbornega glasbenika na cerkvenem polju, Jakob a Gallus-a, in sicer dné 18. julija 1891. leta, katerega dné je po prvotnem sporočilu imenovani skladatelj pred 300 leti preminol, prirediti v stolni cerkvi od njega zloženi „Requiem“ in na večer slovesen koncert, pri katerem bi se péle le Gallus-ove, in sicer z večine cerkvene skladbe, kojih je mnogo na razpolago.

Gosp. Josip Mantuani dognal je po večletnem trudopolnem raziskavanju po arhivih raznih domačih in tujih dežel, da je J. Gallus umrl leta 1591 dné 12., a ne 18. julija, kakor se je sprva trdilo, da je bil istinito rodom Kranjec, in da je zložil premnogo zanimivih posvetnih in cerkvenih glasbotvorov, med njimi nad 16 maš, katere je on sam zasledil. Rokopis jedne teh maš, „Elizabeth Zachariae“, našel se je tekom leta v ljubljanski licealni knjižnici; ker je bil pisan v stari menzualni notni pisavi, preložila sta ga gg. Foerster in Hofmeister na moderne ključe in tako preustrojila sedanjim pevskim potrebam primerno.

To mašo pélo je nad petdeset pevskih sil dné 12. julija t. l. pod vodstvom spretnega stolnega organista g. Foersterja v stolni cerkvi tako izborno, da se je vse navzočno občinstvo kar divilo mogočnim akordom te nenavadne skladbe. Za vlogo pri „ofertoriju“ péla se je istotako precijozno, kakor maša, tudi Gallus-ova skladba „Laudate dominum in sanctis ejus“.

Odbor „Glasbene Matice“ šteje si torej v dolžnost, gg. Foersterju in Hofmeisteru za njihov trud, ki sta ga imela s preustrojbo te skladbe ter z dolgotrajnim vežbanjem pevcev za to zelo težavno in le vsled največje vstrajnosti pevcev in pevovodje tako dovršeno péto mašo izreči v današnjem občnem zboru istinito zaslužno pohvalo, in istotako tudi vsem onim gspdc. pevkam in gg. pevcem, ki so se posvetili tej težavni in tako častno rešeni nalogi.

Nameravani koncert je pa moral odpasti, ker je odbor, uvažujé, da je vežbanje pevcev v poletnem času v neznosni vročini zelo mučno delo. Odbor je sklenil istega prirediti še le koncem tega leta, toda le tedaj, ako mu bode g. Mantuani dal na razpolago za to potrebne Gallus-ove skladbe.

Med poverjeniki, katere je odbor nastavljal minolega lea po deželi slovenski in tudi zunaj naše

ožje domovine, pridobili so mnogo udov društvu gospica Ludmila Maukoč v Trstu, g. Viktor Globočnik, c. kr. notar v Kranju, g. Ivan Jereb, minist. uradnik v Beču, in gosp. dr. Ed. Volčič c. k. sodnijski adjunkt v Žužemperku. Hvala jim prisrčna!

Tudi zbiranje narodnih pesmi po deželi je odbor polagajoč v to posebno važnost, vsestransko podpiral.

Po posredovanju gosp. Janka Zirovnika, nadučitelja v Št. Vidu, posrečilo se je društvu dobiti nad 100 narodnih pesmij.

V Kamniku bivajoče hčerke umrlega učitelja Novaka zapele so mu pesmi, on jih je pa postavil na note in četveroglasno priredil. Trgovec in orgljavec Anton Goršak iz Savinjske doline nabral je ondi 20 narodnih pesmi in jih poslal društvu na razpolago. Istotako poslal je tudi učitelj Fran Marolt z Brda več narodnih pesmi.

Vse te pesmi izročil je odbor artističkemu odseku v presojo.

Posebno važnega pomena za našega društva zgodovino v preteklem letu je bila ustanovitev novega moškega zbor.

Uže meseca septembra 1890. leta odcepilo se je nekoliko pevcev od čitalniškega zboru ter se s pripomočjo drugih pevcev, ki niso bili člani nobenemu pevskega društvu, združili v poseben pevski klub, ki se je na njegovo prošnjo, kateri je odbor „Glasbene Matice“ drage volje ustregel, vežbal v prostorih glasbene šole pod spretnim vodstvom znane glasbenika in rodoljuba gosp. dr. Grossa.

Ta pevski klub, broječ pričetkom le 16 pevskih sil, razširil se je nenadoma v močan zbor, ki je dobil stalno zavetišče in oporo v „Glasbeni Matici“ kot društvu, katerega namen je, petje vsestransko pospeševati.

Zbor čitalniški se je namreč, uvidevši, da mu pri nastalih odnošajih ni moči več delovati v čitalnici, radovoljno razšel dné 29. decembra 1890. Večina čitalniških pevcev priklopila se je vže ustanovljenemu pevskega kadru in tako je postal nov moški zbor, kateremu so kmalu pristopili tudi starejši odlični peveci.

Ta pevski zbor, ki je docelni del društva „Glasbene Matice“, izvolil si je svojega predsednika, tajnika in arhivarja, ter si vstvaril poslovni red, katerega se more strogo držati vsak član.

Stavil si je plemenito nalogo v močan zbor združiti vse moške pevske sile slovenske metropole, gojiti slovansko pesem in izključljivo umetelnosti dostojno petje.

Novemu zboru ravna gosp. dr. Gross, namestnika sta mu gospoda A. Majar in A. Raziniger.

Ta 37 članov broječi moški zbor nastopil je prvokrat pri koncertu dne 18. aprila t. l. v redutni dvorani, pri katerem je sodeloval operni pevec g. I. Nolli, glasbeni učitelj g. Hofmeister in vojaška godba z jako zanimivim vspehom.

Koncert ta, obsejajoč 6 točk, bil je zares prava duševna naslada za mnogobrojno zbrano poslušalce. Točka za točko vršila se je tako pricizno, da je bilo veselje. Stroga a objektivna kritika zasledila je pač sem ter tja kak nedostatek, a splošni vtis je bil jako povoljen, in pevski zbor sme na svoj prvi nastop biti zares ponosen.

Zasluga in priznanica za ta javni in sijajni uspeh gre pač v prvi vrsti neutrudljivemu in uzornemu pevovodji g. dr. Grossu, ki le iz ljubezni do stvari drage volje opravlja težavni posel I. pevovodje pri novem zboru.

Želja vsega odbora, kakor tudi vsacega rodoljuba je gotovo ta, da bi pevski zbor na težavnem potu vstrajal, naraščal, v svojem krogu združil vse pevske sile in še takom tega leta dospel do metropoli Slovenije dostojnega števila. V to pomozi Bog!
(Konec slédi)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 20. oktobra.

(Presvetli cesar) je daroval šolski občini Šmarije za razširjenje šolskega poslopja 250 gl. podpore.

(Drobne novice.) Iz Planine se nam piše: Mnogo se govori pri nas o novi železnici Loka-Divača, za katero so inženjri že izdelali prvotne načrte. Vsekako pa se nam Planincem čudno in povsem neverjetno vidi, da bi železnica tekla čez Hrušico, po čisto pustih in odljudnih krajih, namesto preko naše prijazne doline. Mogoče je, da bi bila proga čez Planino za par kilometrov daljša, — pa to nima čisto nič v sebi, če se pomisli, da bi šla skoraj vseskozi po ravnem ter pripeljala popotnike v našo

divno lepo, pa — žal — preveč pozabljeno Planino. Izletnikov že sedaj prihaja mnogo k nam iz primorskih mest, da se nekoliko tednov umaknejo hudi poletni vročini. V Planini dobe lepo stanovanje in krasna sprehajališča po knežjih gozdéh, kjer je vse polno gladkih potov in stezic, čarovnih podzemeljskih jam in drugih naravnih lepot. Koliko več bi jih še-le prihajalo, ko bi projektirana železnica pri nas imela postajo. Kupčija z lesom, ki je že sedaj jako živahna, bi se še bolj povzdignila in naši kmetje, ki ob svojih majhnih kmetijah s težka živijo, bi si z vožnjo izdatno pomagali. Naj blagovolé naši gospodje poslanci v tem smislu na odločilnem mestu zastaviti svojo veljavno besedo. — Presvetli knez Windisch-Graetz se je te dni povrnil s svojega lovišča v Apatinu na Ogerskem, kjer so ustrelili 11 jelenov, mej temi kapital-šestnajstaka. Podrl je on sam štiri, njegova sinova princ Hugo in Ernst šest, knez Clary jednega. — Grajski ribič Krašovec je minoli teden vjel v Unici 16 funtov težko škušo. Pred par leti mu je prišla v mrežo enaka riba, ki je tehtala celó 18 starih funtov. Čuditi se je, kako velike in okusne ribe pa raki se dobé v naši vodi. Seveda se skrbi tudi za zarod in na tisoče ribjih iker se na raznih krajih polaga v vodo. Kar ostaja čez domačo potrebo, prodaje se drugam, v Trst, v Ljubljano itd. Pri vodstvu južne železnice smo izprosili, da se bode prihodnje pomlad postajališče Planina v gozdu mej Logatcem in Rakekom premenilo v redno postajo. S tem ne bo toliko vstreženo trgu Planini, nego v prvi vrsti vasema Laze in Jakovica. Zložiti je bilo treba v ta namen 700 gl. Pripomogla je slavna hranilnica v Ljubljani z 200 gl., kateri bodi s tem izrečena srčna zahvala. Pomladi bode železnica sezidala majhno poslopje s čakalnico za popotnike, Lážanje pa napravili cesto do postaje.

(Veleč. g. Jernej Babnik.) ki je bil jako nevarno obolel in več tednov v groznicah mukah ležal v tukajšnji hiralnici, je zopet toliko okreval, da se je mogel minolo soboto preseliti na svoj dom na Dobrovi pri Ljubljani. Želimo, da bi blagi gospod popolnem ozdravel!

(Imenovanja pri finančni službi.) Za področje finančnega ravnateljstva v Gradcu so imenovani: Finančna tajnika Karol Breselmayer in Ad. Sikora svetovalec, finančne straže višji preglednik Simon Goričnik finančnim tajnikom, finančna komisarja Stettinger in Höhn višjima komisarjema.

(Slovensko šolo) je dovolil c. kr. dež. šolski svet goriški v Ločniku blizu Gorice. Ta šola je bila jako potrebna, ker v tamošnji župniji prebiva okolu 600 slovenskih duš. Da je ta ukrep jako razburil goriške Lahone, je umevno. Sklenili so, da naj italijansko šolsko društvo tam ustanovi šolsko zabavišče in šolo z italijanskim učnim jezikom, ki naj bi slovenske otroke pretvarjala v lahončice. Upamo, da bodo goriški domoljubi preprečili to nakano.

(Novi rector magnificus) na graškem vseučilišču, dr. Al. Goldbacher, je bil dné 15. t. m. slovesno vmeščen.

(Drugi glavni dobitek praške razstave) v znesku 50.000 gl. je nekda dobil neki gojenec vojaške šole v Trstu. Kupil je srečko od neke perice.

(Slovensko gledališče.) V nedeljo je bila čitalnična dvorana polna gledališkega občinstva, ki je bilo prav zadovoljno s predstavo. Prva igra je bila burka „Bratranec“, v kateri je češki pisatelj dr. Štolba dobro narisal gospodskega postopača, ki si je z zvijačo skušal pridobiti tajniško službo pri stari gospici Dobski in v ta namen obljuboval roko njeni služkinji in hišini, konečno celó stari gospici. Ker pa so sluga, služkinja in hišina po vrsti nalogali svojo gospodinjjo, da jim je ta postopač „bratranec“, hoteč ga tako bolje priporočiti, prišla je na posled zvijača na dan, in sluga vrgel je lenuha čez prag. Lenuha je pa prav dobro predstavljal gosp. Borštnik, le svojo „roko“ ponujal je prelaskavo. Tudi gospici Nigrinova (hišina) in Slavčeva (služkinja) in g. Perdan (sluga) so spretno rešili svoje vloge. O Brandlovi opereti „Vzbujeni lev“ smo že minolo leto govorili obširneje. Gospa Gerbičeva in gospica Daneševa sta kot vrli pevki zaslužili obilno pohvalo. Tudi g. Štamcar se je v svoji težki ulogi pokazal dobrega igralca in vrlega pevca. Po daljši odsotnosti je nastopil zopet g. Bučars prijetnim svojim glasom. Žal, da je imel nehvaležno ulogo.

(Nadležne muhe) imenuje naše ljudstvo razne agente, ki hodijo od sela do sela in sladkimi besedami nadlegujejo ljudt, da se odpovedó kaki zavarovalni družbi in zavarujejo pri drugi. Tako poznamo

neko tako „muho“, ki je bila v štirih letih pri štirih raznih zavarovalnicah za življenje in nadlegovala stranke, naj se zavarujejo pri novem zavodu, češ, prejšnji ni soliden itd. Tako se zgodi, da se marsikateri kalin vsede na lim, plačuje več let, a konečno je osleparjen. Žrtvi takih sitnežev sta zopet posestnika Janez Konda in Matija Stariha iz Prapreč, župnije semiške na Belokranjskem. Pred kakimi dvema letoma je prišel akvizitir zavarovalnice „Franco-Hongroise“ k njima, izvalil od nju zavarovalni knjižici od nekega zavoda, prepisal njimi imeni, tako da sta bila proti svoji volji zavarovana pri društvu „Franco-Hongroise“. To društvo je oba tožilo za zavarovalnino lanskega leta v znesku 8 gld. 20 kr. v nemškem Gradcu, letos pa zopet zahteva imenovano društvo v pozivu z dné 2. t. m. brez pravega podpisa ali pečata 6 gld. 67 kr. J. Konda je moral k obravnavi v Gradec, zastopal ga je odvetnik društva „Unio catholica“. Tudi Matija Stariha se je mudil zaradi tega več dni v Ljubljani, sinoči pa je moral v Gradec k obravnavi. Kdo bode njima povrnil stroške in zamudo časa. Skrajni čas je že, da se takim „muham“ oskubejo peruti!

—r.

(Der Meuchelmord in der Freimaurerei.) Tako se zove najnovejša knjiga, katero je spisal znani Leon Taxil. Obsega 480 strani in velja 2 gld. 50 kr. — Lasje se ježijo človeku, ko prebira to knjigo in gleda v skrivnosti francoskega življenja, v katerem igra najbolj odločilno vlogo — bodalo. Zavrtni umor je v prostozidarstvu posvečen, ako to ustreza namenu lože. — V uvodu sam pripoveduje pisatelj, kako da se udje pripravljajo in vežbajo za zavrtni umor. Pri tem jemlje zanesljive date naravnost iz framasonskega obrednika. — Pred vsem se mora odpovedati predsodkom svoje mladostne vere, potem ga uvedejo v takozvane adopcijske lože (za ženstvo), kjer se uda najhujši nenravnosti. Ko je izpodkopen temelj vere in pravnosti, tedaj ga fanatizirajo za svoje namene, da mora, ako treba tudi z lastno krvjo, zastopati koristi skrivne družbe. V to svrhu imajo tudi posebne obrede, kjer se vadijo v orožju, zlasti v to jim je pri tem navadno bodalo in revolver. — Tako je ud pripravljen na vse in tedaj ga loža pošlje na delo, kader treba. — V razpravi sami nam pisatelj obširno popiše in dokaže petnajst dogodkov, kjer so prostozidarji rabili to orožje proti osebam, ki so jim bile nepovoljne. Med njimi niso le nasprotniki lože, tudi prostozidarji sami, ako je loža spoznala, da bi ji kedaj utegnili postati nevarni. Naštetimo tu samo nekaj bolj znanih imen: Filip Egalité, Pavl I., car ruski, grof Rossi, Garcia Moreno, Leon Gambetta itd. — Knjiga ta je žalosten dokaz, s kako silo delajo v človeški družbi infernalne moči v pogubo vsega dobrega, zlasti pa v pogin katoliške cerkve, kateri je namen, ohranjevati dobro na svetu. — Po tej knjigi je pojasnen v svojih pravih uzrokih marsikateri dogodek novejšega političnega življenja, ki je bil čitatelju doslej nejasen. — Knjigo se dobiva v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani.

(Grof Hartenau), bivši knez bolgarski Aleksander, je imenovan poveljnikom pešpolka Leopold II., kralj belgijski št. 27.

(Pazite na otroke!) Dne 17. t. m. je dveletna deklica Marija Humer iz Nevelj pri Kamniku sama hodila po vasi, prišla do potoka in padla z brvi v vodo, kjer je vtonila. — V Kamenci, v krškem okraju, je minoli teden poldrugo leto star otrok padel v korito, kjer se napaja živina, in vtonil.

(Mrtvo truplo.) Pod tem naslovom smo v soboto sporočili, da so v jami pri Bloški Polci našli mrtvega človeka. Kakor se poroča, je bil to neki Fr. Osterman z Vrhnike.

Današnji številki je priloženo vabilo knjižarne Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg na naročbo najnovejšega slovenskega romana „Od pluge do krone“.

Telegrami.

Dunaj, 20. oktobra. V Maierlingu je zjutraj kardinal Gruscha blagoslovil novo votivno kapelo in v navzočnosti cesarjevi daroval sv. mašo. Ko si je cesar ogledal kapelo in več časa ostal v samostanu, vrnil se je v Laintz.

Dunaj, 20. oktobra. Na interpelacijo poslanca Spinčića je odgovoril ministerski predsednik, da je na pritožbo pazinske ob-

čine dobilo okrajno glavarstvo nalog, naj se ne poslužuje nemškega jezika, ker ni v kraju navadni jezik.

Budimpešta, 20. oktobra. Finančni minister je odgovoril na interpelacijo Böttyjevo, da je naloga vlade izvršiti program vravnave valute, kar se tudi godi. O praktičnih vprašanjih bodo zaslišani veščaki. Ako ne bodo druga vprašanja zavlekla te rešitve, shod enquete bode najmanjši vzrok.

Berolin, 19. oktobra. Brzovlak iz Vratislave je v Kohlfurthu trčil ob stroj in skočil s tiru. Pet potnikov je mrtvih, trije ranjeni.

London, 19. oktobra. Listi poročajo, da bode nemški cesar Viljem drugo leto zopet obiskal Anglijo.

Piccoli-jeva tinktura za želodec je mehko, toda ob enem uplívno, delovanje prebavnih organov vrejšajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Cena steklenici 10 kr. (300—213)

Listnica uredništva:

Mnoge dopisnike prosimo, na potrpe, ker se nam je nagromadilo gradiva.

Tuji.

17. oktobra.

Pri **Maliču**: Rauscher, in Bissentin z rodbino zasebnika, iz Trsta. — Baron Schwegel; Suppančič s sinom; Schweighofer, Pachman, Walheim, Joakim, trgovci; Heksch, Tschunko, Seidner, potovalci, z Dunaja. — Oswald iz Jesenice. — Doljan, učiteljica, iz Idrije. — Globočnik, notar, iz Kranja. — Omahen, notar, iz Senožeh. — Gruntar, notar, iz Logatec. — Ziffer iz Brna. — Herz, potovalec, iz Monakovega.

Pri **Stora**: Kramer, trgovec, iz Boglara. — Bolgatti iz Trsta. — Girardi, trgovec, s soprogo, iz Tridenta. — Miksche, potovalec; Reitmayer, Žiwny, Diem, Lustig, trgovci, z Dunaja. — Konešek iz Ljubljane. — Wallovich, tajnik, iz Gradca. — Rahne, notar, iz Bistrice. — Searpa iz Benetk. — Storšič iz Begunj.

Pri **Južnem kolodvoru**: Hribar, zasebnik, iz Gradca. Strobl, inženir, iz Kočevja. — Kotzbek, notar, iz Vipave. — Kolber, potovalec, z Dunaja.

Vremensko sporočilo.

Dan	Cas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		anometera v mm	toplomera po Celsiusu			
7. u. zjut.		739.4	10.4	sl. vzh.	oblačno	6.30
19. 2. u. pop.		738.4	13.8	sl. svzh.	"	dež
9. u. zveč.		737.4	12.0	sl. vzh.	"	

Srednja temperatura 12.8°, za 1.9° nad normalom



Največja zaloga šivalnih strojev
JAN. JAX,
LJUBLJANA,
Najnižje cene.
Ugodni vplačilni obroki se (1410) dovoljujejo. (30-9)
Zamenjuje stare stroje.
Poprave vrše se točno trajno in ceno.

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse **zobne operacije** in **zobna plombovanja**

A. PAICHEL,

(1863) 12 **zobozdravnik** (3)
pri Hradeckega mostu I. nadstr.



Ta tovarna izdeluje poprav nizki ceni **cerkvene orglje in harmonije**

Glasovi so silno lepi in sestava jako močna. Vplačevalni pogoji so ugodni. **Ceniki orgelj in harmonijev pošiljajo se zastonj.**

V kratki dobi 16 let naravnih je bilo blizo **300 novih orgelj**, med temi bilo je več velikih, kar je najboljši dokaz o izvrstni zmožnosti in rednosti te tvrdke. (24—20)

Prečast. gosp. Anton Trepal v Rovtch, pošta Logatec, daje naročnikom iz Kranjske, Koroške in Spodnje Štirskse vsa potrebna pojasnila in dobre svete gledé na izvršitev izdelkov naše tvrdke. Omenjeni gospod **vsprejema tudi naročila** ter nam jih neposrednje vpošilja.

Dohod in odhod železniških vlakov in pošt.

A. Železniški vlaki v Ljubljano dohajajo:

Postaje	Brzovlak		Poštni vlak		Meš. vlak	Celjski vl.
1. z Dunaja	6:05 zj.	5:12 pop	4:40 zj.	1:11 pop.	—	9:35 zv. 9:05 dop.
2. iz Trsta	11:39 dop.	11:50 noč	2:55 pop.	11:32 noč	—	4:42 zj. —
3. z Gorenjskega juž. kol.	—	—	7:28 zj.	—	4:58 pop.	9:45 zv. —
4. iz Kamnika drž. kolodv.	—	—	6:30 zj.	1:20 pop.	6:30 zv. *)	—

*) Ob nedeljah in praznikih dohaja ta vlak iz Kamnika v Ljubljano ob 10:10 zvečer.

B. Železniški vlaki iz Ljubljane odhajajo:

Postaje	Brzovlak		Poštni vlak		Meš. vlak	Celjski vl.
1. na Dunaj	11:44 dop.	11:55 noč	3:03 pop.	12:30 noč	—	5:04 zj. 6— zv.
2. v Trst	6:09 zj.	5:17 pop.	4:55 zj.	1:19 pop.	—	10:15 zv. —
3. na Gorenjsko juž. kolodv.	—	—	—	6:30 zj.	11:50 dop.	4:22 pop. —
4. v Kamnik drž. kolodvor	—	—	7:30 zj.	2:10 pop.	7:10 zv.	—

A. Pošte v Ljubljano dohajajo:

1. iz **Kočevja** ob 6. uri 25 minut zvečer;
2. iz **Novoga Mesta** ob 2. uri 20 minut popoldne;
3. iz **Polhovega Gradca** ob 9. uri 15 minut zjutraj.

B. Pošte iz Ljubljane odhajajo:

1. v **Kočevje** ob 7. uri zjutraj;
2. v **Novo Mesto** ob 6. uri zjutraj;
3. v **Polhov Gradec** ob 2. uri popoldne (v ponedeljek, sredo, pet ek, soboto).

Odvetnik
DR. IVAN DEČKO,
deželni poslanec, ud ravnateljstva južno-štajerske hranilnice in
posojilnice v Celju itd.
odprl je pisarno v Celju
v hiši gospé Nollí-jeve, Rotovške ulice (poleg
nemške cerkve). (1424) 3-3

**Bogato zalogo ličnih s pravim
zlatom pozlačenih (1434) 11-2**
nagrobnih križev
priporoča po nizkih cenah
An' dr. Druškovič,
trgovec z železino v LJUBLJANI,
Mestni trg št. 10.
**Na zahtevo pošlje obrazce
in ilustrovane cenike franco.**

Razglas (1432) 3-1
mladeničem, ki stopajo v vojaško dōbo.
Zaradi prihodnjega vojaškega nabora, ki bode 1882. leta,
naznanja mestni magistrat ljubljanski sledeče:
1. Vsi tū prebivajoči mladeniči, kateri so bili rojeni 1871.,
1870. in 1869. leta se morajo zglasiti v zapisanje tekem
meseca novembra letos
pri mestnem magistratu.
2. Mladeničem, ki nimajo v Ljubljani domovinstva, je s seboj
prinesti dokazila o starosti in pristojnosti.
3. Začasno odsotne ali pa bolne mladeniče smejo zglasiti
stariši, varuhi ali pooblaščenici.
4. Oni, ki si mislijo izprositi kako v §§ 31, 32, 33 in 34
vojnega zakona navedenih ugodnosti, imajo v mesecih januarji in
februarji 1892. leta podpisanemu uradu, ali pa najpozneje na dan
glavnega nabora naborni komisiji izročiti z listinami previdene prošnje.
5. Oni, ki želijo, da se jim dovoli stava zunaj domačega
stavnega okraja, morajo ob priliki zglasitve izročiti z listinami
previdene prošnje. V takem slučaju je moči tudi istočasno zglasiti
in dokazati pravico do kake v §§ 31, 32, 33 in 33 vojnega zakona
povedanih ugodnosti.
6. Dolžnost zglasitve imajo tudi sinovi vojaških oseb, biva-
jočih v dejanski službi in pa oni, ki so nameščeni pri upravi
vojstva (vojnega pomorstva) in so še stavodolžni.
7. Kdor zanemari dolžnost zglasitve, in sploh iz vojnega
zakona izvirajoče dolžnosti, se ne more izgovarjati s tem, da ni
vedel za ta poziv ali pa za dolžnosti, izvirajoče mu iz vojnega zakona.
Stavljenec, kateri opusti propisano zglasitev, ko mu ni branila
nikaka njemu nepremagljiva ovira, zakrivi se prestopka § 35 voj-
nega zakona in zapade globi od 5 do 100 gld., eventuelno zaporni
kazni od jednega do dvajset dni.
Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
3. dan oktobra 1891.

Naznanilo in priporočilo.
Podpisani naznanjam prečast. duhovščini in sl. p. n. občinstvu, da sem
z današnjim dnem **otvoril**
ново kamnoseško delavnico
v Postojini na Notranjskem,
Izdelujem vsakovrstna v kamnoseško obrt vtevaajoča se dela, kakor
**cerkvena kamnoseška dela, nagrobne
spomenike, starbinska dela itd. itd.**
Iz trpežnega domačega kraškega in tujega raznobarvenega marmorja, po vzorcih
ali lastnem načrtu za primerno ceno.
Prevzemam vsakovrstna prenavljanja in popravila po nizkih
cenah in izvršim povsem zanesljivo.
Nadejaje se obilnih naročil zagotavljam točno, lično izvršitev, ter se naj-
topleje priporočam
V Postojini, dne 17. oktobra 1891.
1433 (3-1) Odličnim spoštovanjem
Anton Renčelj, kamnosek.

Katoliška Tiskarna
priporoča raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu
v mestu in na deželi priporočam
svojo bogato zalogo
najraznovrstnejših
klobukov,
čepic za požarne brambe itd.
vse po najnovejšem kroju, fine in bolj priproste, izde-
lane iz **močnega trajnega blaga**, po najrazlič-
nejših cenah.
Sprejemam naročila na vsakovrstna
krznarska dela,
katera izdelujem v lastni delavnici.
V mnogobrojno nakupovanje uljudno vabim
(1328) spoštovanjem (15-12)
Anton Krejči,
klobučar in krznar,
Kongresni trg šte. 8 v Ljubljani.
Gg. dijakom dovoljujem prednostne cene.

„THE GRESHAM“
zavarovalno društvo za življenje v Londonu.
Podružnica za Avstrijo: Podružnica za Ogersko:
Dunaj, Giselastrasse 1, Pešta, Franz-Josefplatz
v hiši društva. št 5 in 6, v hiši društva.
Društvena aktiva dné 30. junija 1890 frankov 111.610.613
Letni dohodki premij in obresti dné 30. junija 1890 20.084.349
Izplačitve za zavarovalne in rentne pogodbe, za zakupnine itd. v
dobi društvenega obstanka (1848) 234.804.082
V zadnji dvanajstmesečni poslovalni dōbi vložilo se je pri društvu za
novih ponudb, vsled česar iznaša v dōbi društvenega obstanka
skupni znesek vloženi ponudb 1.666.812.555
Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za
predloge daje brezplačno
glavni zastop v Ljubljani
(12-10) pri
Gvidu Zeschko-tu,
Tržaška cesta, št. 3 b.

Dunajska borza.

Dné 20. oktobra.		Dné 19. oktobra.	
Papirna renta 5%, 16% davka	91 gld. 50 kr.	Ogerska zlata renta 4%	104 gld. — kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	91 " 20 "	Ogerska papirna renta 5%	100 " 95 "
Zlata renta 4% davka prosta	108 " 85 "	4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	134 " 75 "
Papirna renta 5% davka prosta	102 " — "	5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	146 " — "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1015 " — "	Državne srečke l. 1864., 100 gld.	181 " 50 "
Kred tne akcije, 160 gld.	279 " 50 "	Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 50 "
London, 10 funtov strl.	117 " 30 "	Zastavna pisma " " " " 4 1/2%	100 " 30 "
Napoleonodor (20 fr.)	9 " 31 "	Kreditne srečke, 100 gld.	185 " — "
Cesarski cekini	5 " 57 "	St. Genōis srečke, 40 gld.	61 " — "
Nemških mark 100	57 " 67 1/2 "		
		Ljubljanske srečke, 20 gld.	20 gld. 50 kr.
		Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	16 " 70 "
		Rudolfove srečke, 10 gld.	19 " 50 "
		Salmove srečke, 40 gld.	59 " — "
		Windischgraezove srečke, 20 gld.	48 " — "
		Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	159 " — "
		Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2825	— " — "
		Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	102 " 25 "
		Papirni rubelj	1 " 22 1/2 "
		Laških lir 100	45 " 50 "

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile šte. 10.
Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.
Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnih priporočamo:
4% gališke propinacijske zadolžnice.
4 1/2% zastavna pisma peštanske ogerske komer-
cijalne banke.
4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne
banke z 10% premijo.
Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podru-
žnice njene.

50.000 goldinarjev
se dobi z jedno
promeso zemljiško-kreditnih srečk
à 1 1/4 gld. in 50 kr. kolek.
Žrebanje že 5. novembra!